

Dosarul nr. 3ra-1149/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Central (judecător V. Puica)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători A. Minciuna, V. Sîrbu și V. Mihaila)

DECIZIE

26 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător
judecătorii

Valeriu Doagă
Svetlana Filincova
Tamara Chișcă-Doneva
Victor Burduh
Luiza Gafton

examinând recursul declarat de Biroul Vamal Centru,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de „Moldtrans-Tur“
S.R.L. împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu „Parcul de
autobuze din Bălți“ S.A., cu privire la anularea procesului-verbal al Biroului
Vamal Chișinău și a deciziei Biroului Vamal Chișinău de regularizare, precum și
restituirea plății vamale,

împotriva deciziei din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care
apelul declarat de „Moldtrans-Tur“ S.R.L. împotriva hotărârii din 29 septembrie
2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, a fost admis,

c o n s t a t ă :

La 18 noiembrie 2016, „Moldtrans-Tur“ S.R.L. a depus o cerere de chemare
în judecată (vol. I, f.d. 3-6) împotriva Biroului Vamal Chișinău (din 23 decembrie
2016, Biroul Vamal Centru) cu privire la anularea procesului-verbal al Biroului
Vamal Chișinău nr. 27.16/2-R din 23 septembrie 2016 de reverificare a
declarațiilor vamale, anularea deciziei Biroului Vamal Chișinău nr. 1148 din 13
octombrie 2016 de regularizare și restituirea plății vamale în sumă de 298 589, 41
lei.

În motivarea acțiunii, „Moldtrans-Tur“ S.R.L. a susținut că prin ordonanța
din 10 mai 2016 a organului de urmărire penală al Serviciului Vamal, s-a dispus
efectuarea controlului ulterior la „Moldtrans-Tur“ S.R.L., și anume reverificarea
declarațiilor vamale nr. 3029I36675 din 20 iunie 2014 și nr. 3029I18625 din 02
aprilie 2014, cât și a documentelor însoțitoare, în scopul examinării respectării
destinației finale a mărfurilor pentru care „Moldtrans-Tur“ S.R.L. a beneficiat de
facilități vamale și fiscale.

A indicat că a importat și a plasat sub regimul vamal 4200 702 următoarele
mărfuri: autobuzul de model Setra, nr. caroseriei XXXXX (potrivit declarației
vamale nr. 3029I18625 din 02 aprilie 2014, cu valoarea în vamă de 500 717, 7 lei)

și autobuzul de model Mercedes, nr. caroseriei YYYYYY (potrivit declarației vamale nr. 3029I36675 din 20 iunie 2014, cu valoarea în vamă de 352 129 de lei. A precizat că la data vămuirii, aceste mijloace de transport au beneficiat de scutirea 702, prevăzută la art. 103 alin. (1) Cod fiscal și art. 28 lit. q²) Legea nr. 1380 din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal.

A afirmat că la 28 septembrie 2016, a recepționat procesul-verbal al Biroului Vamal Chișinău nr. 27.16/2-R din 23 septembrie 2016 de reverificare a declarațiilor vamale, față de care a înaintat obiecții la 11 octombrie 2016. A relatat că la 18 octombrie 2016, a recepționat decizia Biroului Vamal Chișinău nr. 1148 din 13 octombrie 2016 de regularizare, prin care a fost obligată să efectueze plata vamală în sumă de 298 589, 41 lei. A declarat că la 24 octombrie 2016, a depus o cerere prealabilă, solicitând anularea deciziei nr. 1148 din 13 octombrie 2016, cerere care nu a fost satisfăcută.

Cu referire la ilegalitatea deciziei de regularizare, a evidențiat că, contractul de locațiune operațională nr. 423 din 22 aprilie 2014, pe care l-a încheiat cu „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A., nu a produs efecte juridice, deoarece a fost reziliat în aceeași dată.

A relevat că la 23 aprilie 2014, a încheiat cu „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. contractul de societate civilă nr. 423, prin care s-au obligat să urmărească scopuri economice comune, contribuind cu patrimoniul disponibil. A specificat că acest contract nu prevede înstrăinarea sau transmiterea în posesiune și folosință a autobuzelor ce aparțin „Moldtrans-Tur“ S.R.L., fapt confirmat prin certificatul „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. și cel al „Moldtrans-Tur“ S.R.L.

A notat că autobuzele vizate nu au figurat niciodată la balanța „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A., deși au fost înmatriculate provizoriu pe numele acesteia cu mențiunea „locațiune“, fiindcă mențiunea „societate civilă“ nu poate fi introdusă în sistem.

A explicat că „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. a renunțat la certificatele de înmatriculare provizorii, iar autobuzele au fost înregistrate cu drept de proprietate după „Moldtrans-Tur“ S.R.L.

Prin încheierea protocolară din 07 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central (vol. I, f.d. 69), „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. în proces de reorganizare a fost introdusă în proces în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărârea din 29 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central (vol. I, f.d. 117-123), acțiunea înaintată de „Moldtrans-Tur“ S.R.L. a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 09 octombrie 2017, „Moldtrans-Tur“ S.R.L. a declarat apel (vol. I, f.d. 115) împotriva hotărârii primei instanțe.

Prin decizia din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău (vol. I, f.d. 232-247), apelul declarat de „Moldtrans-Tur“ S.R.L. a fost admis. S-a casat integral hotărârea primei instanțe și s-a emis o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă integral. S-au anulat procesul-verbal al Biroului Vamal Chișinău nr. 27.16/2-R din 23 septembrie 2016 de reverificare a declarațiilor vamale și decizia Biroului Vamal Chișinău nr. 1148 din 13 octombrie 2016 de regularizare. S-a obligat Biroul Vamal Centru să-i restituie „Moldtrans-Tur“ S.R.L. plata vamală în sumă de 298 589, 41

lei.

La 05 iulie 2018, Biroul Vamal Centru a declarat recurs (vol. II, f.d. 1-9) împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea integrală a acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului, Biroul Vamal Centru a invocat că la data vămuirii, autobuzul de model Setra, nr. caroseriei XXXXX, și autobuzul de model Mercedes, nr. caroseriei YYYYYY, au beneficiat de scutirea 702, prevăzută la art. 103 alin. (1) pct. 29) Cod fiscal și art. 28 lit. q2) Legea nr. 1380 din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal.

În context, a făcut trimitere la Regulamentul cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale stabilite în art. 103 alin. (1) pct. 29) din Codul fiscal și art. 28 lit. q²) din Legea nr. 1380 din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 145 din 26 februarie 2014.

A subliniat riscul nerespectării destinației finale a autobuzelor, manifestat prin transmiterea acestora în folosința terților.

A susținut că în privința autobuzelor, „Moldtrans-Tur“ S.R.L. a utilizat atât contractul de locațiune operațională nr. 423 din 22 aprilie 2014, cât și contractele de societate civilă nr. 423 din 23 aprilie 2014 și nr. 438 din 25 iunie 2014, prin care autobuzele au fost transmise în folosința temporară a „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A.

Consideră că atâta timp cât nu a fost declarată nulitatea contractelor de locațiune operațională, în baza cărora au survenit modificări în registrul de înmatriculare, acestea au produs efecte juridice.

Pe de altă parte, a indicat că în conformitate cu art. 1339 Cod civil, prin contract de societate civilă, două sau mai multe persoane (asociați, participanți) se obligă reciproc să urmărească în comun scopuri economice ori alte scopuri, fără a constitui o persoană juridică, împărțind între ele foloasele și pierderile, iar art. 103 alin. (1) pct. 29) Cod fiscal impune în mod imperativ restricția de a pune la dispoziția/folosința terților a bunurilor ce au fost puse în liberă circulație cu acordarea facilităților vamale și fiscale.

A opinat că de fapt, acordurile de reziliere a contractelor de locațiune și contractele de societate civilă sunt fictive.

A afirmat că, Curtea Constituțională, prin decizia din 27 iunie 2017, a stabilit constituționalitatea sintagmei „transmise în folosință sau posesie“ din art. 103 alin. (1) pct. 29) Cod fiscal.

A declarat că încheierea oricăror contracte ce ar pune la dispoziția altor persoane bunurile în cauză trebuie înțeleasă ca o încălcare a condițiilor impuse de legislație, poziție împărtășită de Plenul Curții Supreme de Justiție și de Ministerul Finanțelor.

La 14 august 2018, „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. a depus o referință (vol. II, f.d. 17-18), solicitând considerarea recursului ca inadmisibil.

La 14 august 2018, „Moldtrans-Tur“ S.R.L. a depus o referință (vol. II, f.d. 19-22), solicitând considerarea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului este de două luni de la data comunicării deciziei integrale.

Luând în considerare data emiterii dispozitivului deciziei, recursul este în termen.

Examinând recursul, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a-l admite, a casa integral decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe, din următoarele raționamente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 103 alin. (1) pct. 29) Cod fiscal, T.V.A. nu se aplică la importul mijloacelor fixe utilizate nemijlocit la fabricarea produselor, la prestarea serviciilor și/sau executarea lucrărilor, destinate includerii în capitalul social.

În același sens, conform art. 28 lit. q²) din Legea nr. 1380 din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal, sunt scutite de taxa vamală mijloacele fixe utilizate nemijlocit la fabricarea produselor, la prestarea serviciilor și/sau executarea lucrărilor, destinate includerii în capitalul social.

Aceleași norme juridice prevăd că mijloacele fixe care au beneficiat de facilitatea fiscală/vamală respectivă nu pot fi înstrăinate, transmise în folosință sau posesie, pe parcursul a trei ani de la data validării declarației vamale/eliberării facturii fiscale respective.

De asemenea, potrivit art. 35 alin. (1¹) Cod vamal, doar mărfurile care au fost puse în liberă circulație cu acordarea de facilități fiscale și vamale pe motivul destinației lor finale până la 01 ianuarie 2014 pot fi utilizate în alte scopuri decât cele pentru care au fost importate.

Sanțiunea pentru încălcarea dispoziției enunțate este plata T.V.A./taxei vamale.

În speță, a survenit această sancțiune, organul vamal constatând transmiterea de către „Moldtrans-Tur“ S.R.L. în folosința „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. a bunurilor care au beneficiat de facilitatea fiscală/vamală (autobuzul de model Setra, nr. caroseriei XXXXX, și autobuzul de model Mercedes, nr. caroseriei YYYYY).

Data validării declarației vamale nr. 3029I18625 (vol. I, f.d. 47), în baza căreia a fost importat autobuzul de model Setra, este 02 aprilie 2014, iar a declarației vamale nr. 3029I36675 (vol. I, f.d. 49), în baza căreia a fost importat autobuzul de model Mercedes, este 20 iunie 2014. Prin urmare, pentru a nu pierde dreptul de facilitate vamală, autobuzul de model Setra nu trebuia să fie înstrăinat, transmis în folosință sau posesie, până la 02 aprilie 2017, iar autobuzul de model Mercedes – până la 20 iunie 2017.

Colegiul relevă că prin contractul de locațiune operațională nr. 423 din 22 aprilie 2014 (vol. I, f.d. 59-60), „Moldtrans-Tur“ S.R.L. s-a obligat să transmită autobuzul de model Setra în locațiune către „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. din momentul semnării actului de recepție-predare.

În aceeași conjunctură, prin contractul de locațiune operațională nr. 70 din 23 iunie 2014 (vol. I, f.d. 58), „Moldtrans-Tur“ S.R.L. s-a obligat să transmită

autobuzul de model Mercedes în locațiune către „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. din momentul semnării actului de recepție-predare.

Aceste contracte de locațiune au servit drept temei pentru înregistrarea autobuzelor după „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A., a fost încheierea contractelor de locațiune, fapt confirmat prin scrisoarea Direcției identificare și înmatriculare a mijloacelor de transport nr. 03/1-1210 din 09 martie 2016 (vol. I, f.d. 53-57).

În continuare, Colegiul notează că prin contractul de societate civilă nr. 423 din 23 aprilie 2014 (vol. I, f.d. 75-76), „Moldtrans-Tur“ S.R.L. și „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. s-au obligat să urmărească scopuri economice comune, comasând patrimoniul și puterile de activitate. În particular, „Moldtrans-Tur“ S.R.L. a contribuit cu autobuzul de model Setra. Relevant este faptul că anume Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. și-a asumat obligația de organizare a circulației autobuzelor și deservire a pasagerilor.

Prin contractul de societate civilă nr. 438 din 25 iunie 2014 (vol. I, f.d. 78-79), „Moldtrans-Tur“ S.R.L. și „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. s-au obligat să urmărească scopuri economice comune, comasând patrimoniul și puterile de activitate. În particular, „Moldtrans-Tur“ S.R.L. a contribuit cu autobuzul de model Mercedes. Relevant este faptul că și în acest caz, anume Parcul de autobuze din Bălți“ S.A. și-a asumat obligația de organizare a circulației autobuzelor și deservire a pasagerilor.

Astfel, sarcina primordială a instanței de recurs este de a stabili dacă a avut loc înstrăinarea, transmiterea în folosință sau posesie a autobuzelor.

În conformitate cu art. 1339 Cod civil, prin contract de societate civilă, două sau mai multe persoane (asociați, participanți) se obligă reciproc să urmărească în comun scopuri economice ori alte scopuri, fără a constitui o persoană juridică, împărțind între ele foloasele și pierderile.

Conform art. 1342 alin. (1) Cod civil, participanții trebuie să verse contribuțiile convenite prin contract.

Potrivit art. 1342 alin. (3) Cod civil, dacă prin contract nu s-a dispus altfel, contribuțiile devin proprietate comună a participanților.

Colegiul observă că potrivit pct. 4.3 din contractele de societate civilă, părțile au convenit asupra unei excepții de la regula că aporturile devin proprietate comună a participanților, indicând expres că acestea nu presupun transmiterea dreptului de proprietate.

Totuși, dreptul de folosință este un atribut al dreptului de proprietate și poate fi transmis separat. Folosința este considerată acea prerogativă în temeiul căreia proprietarul sau o altă persoană îndreptățită poate utiliza bunul în interesul său. În speță, este indubitabil că „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A., obligându-se la organizarea circulației autobuzelor și deservirea pasagerilor, nemijlocit a folosit autobuzele de model Setra și Mercedes în interesul său, care decurge din cauza contractelor de societate civilă.

În același timp, nu poate fi trecut cu vederea și faptul că drept temei pentru înregistrarea autobuzelor după „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A., a fost încheierea contractelor de locațiune, care de asemenea au presupus transmiterea

dreptului de folosință.

În acest fel, este incidentă sancțiunea lipsirii de facilitățile vamale/fiscale, prevăzută la art. 103 alin. (1) pct. 29) din Codul fiscal și art. 28 lit. q2) din Legea nr. 1380 din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal.

Colegiul subliniază că prin decizia din 27 iunie 2017 a Curții Constituționale, aceasta a constatat că Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 145 din 26 februarie 2014 nu instituie sarcini fiscale, ci doar detaliază prevederile Codului fiscal în partea ce ține de interdicția transmiterii în folosință sau posesie a bunurilor importate cu aplicarea facilităților fiscale, iar ridicând excepția de neconstituționalitate, atât asupra textului „transmise în folosință sau posesie” din pct. 29) alin. (1) art. 103 Cod fiscal, cât și a textului „transmise în arendă, locațiune, uzufruct, leasing operațional sau financiar” de la lit. d) pct. 4 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 145 din 26 februarie 2014, autorul nu a formulat o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci a urmărit, de facto, excluderea interdicției de a transmite în folosință sau posesie bunurile care au fost scutite de la plata drepturilor de import.

Instanța de apel, spre deosebire de prima instanță, incorect a interpretat normele juridice vamale și fiscale nominalizate în raport cu prevederile legale ce guvernează dreptul de folosință.

Potrivit art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Conform art. 432 alin. (3) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Pentru considerentele nominalizate, Colegiul va admite recursul cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Biroul Vamal Centru.

Se casează integral decizia din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 29 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, emise în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de „Moldtrans-Tur“ S.R.L. împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu „Parcul de autobuze din Bălți“ S.A., cu privire la anularea procesului-verbal al Biroului Vamal Chișinău și a deciziei Biroului Vamal Chișinău de regularizare, precum și restituirea plății vamale.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător

Valeriu Doagă

Judecători

Svetlana Filincova

Tamara Chișcă-Doneva

Victor Burduh

Luiza Gafton